

פחד דוד

פרשת
בא
ח' שבט
תשע"ז
855

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

16:40 | 16:54 | 16:44 | 16:58 **הדלקת נרות**

17:54 | 17:56 | 17:54 | 17:57 **מוצאי שבת**

18:30 | 18:30 | 18:30 | 18:34 **רבינו תם**

משכיל לדוד

להבדיל בין האור לבין החושך

"זיהיה חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים"

(שמות י' כ"ב)

כותב רש"י - ולמה הביא עליהם חושך. שהיו בישראל באותו הדור רשעים, ולא היו רוצים לצאת ומתו בשלושת ימי האפילה כדי שלא יראו מצרים במפלתם ויאמרו אף הן לוקין כמונו. ועוד - כדי שילכו ישראל לבתייהם ויראו עליהם וכשיצאו והיו שואלין מהן כלי כסף וזהב היו אומרים אין בידינו כלום, אומר לו אני ראיתי בביתך ובמקום פלוני הוא, עד כאן לשונו.

ופירושים הללו צריכים ביאור. אם מכת חושך באה כדי להרוג את רשעי ישראל, וכי לא הייתה אפשרת אחרת להרגם. ואם המטרה הייתה כדי שלא יבחינו מצרים במפלתם של רשעי ישראל - הרי בלאו הכי אמור העניין להתגלות לאחר ימים מספר כאשר יראו המצרים שחסרים ונעדרים הרבה מאוד מבני ישראל ובודאי שישאלו היכן הם. וכמובן שאז ידעו כולם שהם מתו ברשעותם בימי החושך, ומה בצע להסתיר דבר שלבסוף יתגלה לעין כל?

גם על הטעם השני שהביא רש"י, שמכת חושך באה כדי שייכנסו ישראל לבתי מצרים ויראו את מטמוניהם ויגלו את הכסף והזהב שברשותם, אף סיבה זו תמוהה. כי מה כל כך חשוב להקב"ה שבני ישראל יזכו ליהנות מרכושם של מצרים. ואין ספק שגם באותה שעה לא איוותה נפשם של בני ישראל לכסף וזהב, וכל רצונם היחיד היה רק לצאת מעול השיעבוד הקשה ולהשתחרר ממכבי עבדות מצרים. וכמו שאמרו חז"ל בשעה שבא משה לבני ישראל ואמר להם: בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב. אמרו לו: ולואי שנצא בעצמותינו. משל לאדם שהיה חבוש בבית האסורין, אמרו לו: למחר מתיר אותך רבך ונותן לך ממון הרבה. אמר להם - בבקשה מכם הוציאוני עכשיו ואין אני מבקש ממון, עד כאן. ואם כן קשה לומר שזו הייתה עיקר המטרה במכת חושך רק כדי שבני ישראל יחפשו אוצרות ורכוש בבתי מצרים.

וכדי להבין זאת יש להקדים ולומר, שעשרת המכות אשר באו על מצרים, לא באו רק בכדי להעניש את פרעה ואת עמו על השיעבוד הקשה ששיעבדו את בני ישראל, אלא היה בכך גם לימוד מאלף לבני ישראל. ראשית - על ידי עוצמת המכות והניסים שנעשו בהם, יכירו בני ישראל את ה' יתברך בבחינת "וידעתם כי אני ה'". וידעו את כוחו ואת גבורתו וישכילו להבין שאין עוד מלבדו ואז הם יסכימו ברצון לקבל עליהם עול מלכותו ולקיים את תורתו ומצוותיו ולעשות רצונו בלבב שלם.

מלבד זאת מוסר השכל נוסף טמון היה במכות הללו והוא שבינו בני ישראל וידעו עד כמה גרוע ומר עונשו של המקשה את עורפו ומכביד את ליבו נגד רצון ה' יתברך. הנה מכת ברד הייתה מכה כואבת ואכזרית עד כי פרעה הרשע נשבר ממנה, ומשה אכן התפלל לה' יתברך וכך היה, חדלו הקולות ופסק המטר, והנה לפתע שוב פרעה חזר לסורו והקשה את עורפו והכביד את ליבו.

ואז שוב הוצרך הקב"ה להכות בו מכה נוספת כדי להחזירו למוטב ולהכניע את לבבו. וכמובן שבני ישראל שעמדו מן הצד וראו את גודל סכלותו של פרעה הרשע - למדו מכך מוסר השכל ולקח לכל חייהם. כי הנה הם ראו לנגד עיניהם כיצד שעות ספורות קודם לכן היה פרעה הרשע נכנע וכפוף לפני ה' יתברך וכרע ברך לפניו והיה זועק בקול רם "ה' הצדיק". והנה לפתע כשעברה לה המכה, הכל נשכח והיה כלא היה. ושוב עמד פרעה במרדו וחזר להפר את רצון ה'.

ובאמת שלצערנו ישנם כיום אנשים ההולכים בדרך פרעה הרשע, וחובה מוטלת עליהם לתקן את דרכם וליישרם תיכף ומיד. פעמים רבות בשעה שפוקדת את האדם צרה כלשהי והוא משווע לישועת ה', אז הוא מתקרב מעט אל ה' יתברך ומבטיח להיטיב ולשוב בתשובה. אולם ברגע שהקב"ה ריחם עליו ונעלמה הצרה ורווח לו, שוב חוזר הוא לסורו, ועוזב את דרך התורה והמצוות. האם אין אדם זה דומה לפרעה הרשע, האם אין הוא צועד בדרכו הקלוקלת שבתחילה צעק "ה' הצדיק" וכשנעלמה הצרה שוב הקשה הוא את רוחו, והכביד את ליבו?!

הכרתי אדם שעבר תאונת דרכים קשה מאוד. כל איבריו התרסקו והוא היה נתון בסכנת חיים. בחסדי שמים ניצל ממוות, וכשהלכתי לבקר אותו בבית חולים אמר לי בהתרגשות: את הנס הזה שנעשה לי לעולם לא אשכח. עכשיו אני יודע שיש בורא לעולם... עניתי לו: בעוד שבוע ניפגש...

הוא לא הבין את כוונתי. ואכן לאחר כשבועיים פגשתי שוב, ואז שאלתי אותו: האם גם כעת הינך זוכר ויודע שיש בורא לעולם... האם עשית איזשהו צעד קדימה ברוחניות לכבודו, כדי להודות לו על הנס, האם התקרבת אליו במעט?!!... תיכף השפיל הלה את עיניו, נאלם דום ולא ידע מה להשיב.

אמרתי לו - אילו רצית באמת ובתמים להכיר את בורא העולם ולהתקרב אליו, לא היה לך להתמהמה, אסור היה לך לומר למחר אשנה את דרכי ואחזור בתשובה. אלא תיכף ומיד כשראית את חסדיו של הקב"ה עימך ואת הנס שעשה לך - היה עליך להשתמש לטובה ברגשי ההתעוררות שבאו בקרבך, ולהתקרב אל ה' יתברך ואל תורתו. אולם כיוון שלא הזדרזת לתקן את דרכיך, אזי פגה ההתרגשות שאחזה בך, וממילא הפסדת בכך את הכל.

וגם התנהגות זו דומה לשל פרעה. ברגע שהוא רואה את הנס שנעשה לו הוא צועק מן השפה ולחוץ "ה' הצדיק", אך בתוך ליבו לא חל בו כל שינוי לטובה. ולכן לאחר זמן מה שוב חוזר הוא לסורו ואומר "מי ה' אשר אשמע בקולו". וכשראו בני ישראל את דרכו המתעתעת של פרעה הרשע ואת המכות שבאו עליו - הבינו עד כמה גרוע ללכת בדרך הזו שאחריה מיי שורונה, וכי כדאי להם להתקרב אל ה' יתברך באמת ובתמים ולא לפסוח על שתי הסעיפים.

הילולא דצדיקיא

- ח - רבי יצחק טייב בעל 'ערך השלח'
- ט - רבי נתנאל וייל בעל 'קרבן נתנאל'
- י - רבי שלום מזרחי הרש"ש
- יא - רבי חיים טולידאנו
- יב - רבי רפאל פינטו זיע"א
- יג - רבי מרדכי מלכוביץ
- יד - רבי בן ציון שפירא מחכמי ישיבת 'בית אל'

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר
הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

לשמור על כבודו של הזולת

"וירדו כל עבדך אלה אלי".

(שמות י"א. ח)

רש"י מציין את דברי הגמרא (זבחים קב.): חלק כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד פרעה בעצמו אליו בלילה, ויאמר "קומו צאו מתוך עמי". ולא אמר לו משה מתחילה וירדת אלי והשתחוית לי. כיצא בזה אמרו חז"ל על הפסוק "ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים", אמר להם הקב"ה, היו נוהגים [בפרעה] כבוד, וחלקו כבוד למלכות, אף על פי שאני צריך לעשות בו הדין.

כתב הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, בספרו 'ארחות יושר':

"הדברים ידועים שמי שמכבד את הבריות, הכל גם כן מכבדן אותו, ולהיפך, הכל מבזין אותו. וכדתנן במסכת אבות איזהו מכובד המכבד את הבריות".

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, היה מקפיד מאוד על שמירת כבודו של הזולת, על כן נהג, שכאשר היו יושבים בביתו בלילה בשעה מאוחרת ורצה כבר ללכת לישון, לא היה אומר שהגיע הזמן ללכת ואף לא היה רומז ישירות על כך. אלא היה מתחיל לומר בנעימה את סדר 'קריאת שמע שעל המיטה', ומזה הבינו הנוכחים שהגיעה

שעתם ללכת. או-אז נפרדו ממנו בברכת לילה טוב, ורבי יחזקאל שהיה באמצע אמירת קריאת שמע, כאמור, היה מנענע בראשו במאור פנים מיוחד להולכים.

בכל מקום אחר, האם היית שומע לעצתו? ברור שכן!

אם כך, אם אתה שומע לעצת רופא גשמי ללא פקפוק ושאלה, כעת הקשב לי שאני רופאך הרוחני ועשה כפי שאני מייעץ לך!

התורה היא סם חיים, ובכוחה לרפא את האדם מכל מחלה. אם הקב"ה ציוה עלינו להניח תפילין מידי יום - בודאי יש בהנחה זו עניין מיוחד, ששומרת על האדם מכל מיני מזיקים.

הבן איש חי זיע"א מביא בדבריו שבכוח התפילין לסייע ללבו של האדם להאמין בקב"ה, ומסייע לעיניים ולמוח שלא יתורו אחר הלב הנמשך לתאוות העולם. ואם התפילין משמשות כסגולה רוחנית, הן בודאי תשמשנה גם כסגולה גשמית עבורך, ותגרומנה בעזרת ה' יתברך לרפואתך".

מר דיאמונד שמע את דבריי, ולאחר שהרהר בהם שוב, רכש לעצמו זוג תפילין והחל להניחם מידי יום.

שבע ימים לאחר מכן, בבוקר בהיר התעורר מר דיאמונד ליום חדש ולפתע גילה לתדהמתו שהוא רואה את אשתו עומדת במטבח ומכינה קפה.

מיד קם ממיטתו והחל לצעוד לעברה ללא מקל ההליכה המיועד לעיוורים.

אשתו, שראתה אותו מתהלך ללא מקל הנְחִיָה התפלאה מאד וקראה אליו: "הי, דיאמונד מה אתה מסתובב ללא מקל, אתה רוצה ליפול על הבוקר? האם אתה רואה בעיניך שאתה מסתובב כך?"

"כן" השיב מר דיאמונד ההמום לאשתו, והסביר לה שנעשה עימו נס גדול ועיניו שבו לראות כבראשונה.

אין כל ספק שזכות הנחת התפילין היא שעמדה לו לרפואתו ולהשבת מאור עיניו. כאשר הקב"ה הבחין בהקרבתו העצמית למצות התפילין ובהקפדתו לקיימה, הוא ריפא אותו ממחלת העיניים והשיב לו את ראייתו כבראשונה.

פוקה עיוורים

באחד מביקוריי בניו יורק שבארצות הברית, בא לפניי מר דיאמונד הי"ו וסיפר לי שהוא סובל ממחלה קשה בעיניו. ולמרות שהלך להתייעץ עם רופאים גדולים בעלי שם ומומחים לדבר - עד עתה לא נמצאה תרופה למחלתו, ולפיכך הוא עיוור בשתי עיניו.

"האם אתה נוהג להניח תפילין מידי יום?" שאלתי את מר דיאמונד היקר.

האיש ענה לי בשלילה.

לפיכך ציטטתי באוזניו את הפסוקים הכתובים בתורתנו הקדושה על מצות הציצית ומצות התפילין: "ויאמר ה' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת. והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם" (במדבר טו, לז-לט), וכן "וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך" (דברים ו, ח).

הסברתי למר דיאמונד שבפסוקים אלו הקב"ה מצווה את בני ישראל על קיום שתי מצוות שבכוחן לשמור את היהודי מכל פגע, והן מצות הציצית ומצות התפילין.

כאשר הבין האיש את כוונת דבריי, הוא פרץ בצחוק ואמר: "כבוד הרב, אני נולדתי בארץ ישראל ולאחר מכן ירדתי ממנה ובאתי לגור באמריקה. ברוך ה' לא חסר לי דבר בחיי, ורק מחלה זו מטרידה אותי. מה הקשר בין מצות התפילין לעיניי שאינן רואות? האם הנחת התפילין היא סוג של קסם שיכול לפתוח אותן לפתע? האם כשאניח אותן בין עיניי אתחיל פתאום לראות?"

לשמע דבריו השבתי לו: "נניח שרופא פלוני המומחה למחלתך היה אומר לך לקחת מרקחת עשבים ולהניח אותה בין העיניים או

במרה מפטירין

הפטרת השבוע:

"הדבר אשר דבר". (ירמיה מ"ו)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על עונשו של פרעה וחורבנה של ארץ מצרים, כפי המסופר בפרשה על שלשת המכות האחרונות וחורבנה של מצרים.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

כן. יש מצוה לשמוע!

לפעמים יש דווקא מצוה לשמוע מה שאחד מספר דברי גנות על חברו.

כגון, שהוא משער שעל ידי שמיעתו את הענין בשלימות, יהיה אחר כך בכוחו להראות לפני המספר או לפני שאר השומעים, שאין המעשה כן, כמו שנאמר עליו, או שאר עניני זכות.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

כוחה של מצווה כמאמרה

"זיאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו".

(שמות י"א)

הנה הפרשה פותחת בלשון "בא אל פרעה" ולא נוקטת בלשון "לך אל פרעה" כדרכה בפרשה הקודמת. וכבר עמדו בזה המפרשים, ובזוהר הקדוש איתא (חלק ב' לד א) דלשון זו משמעותה - בא משה, אני ואתה נלך יחד אל פרעה. לפי שהיה משה ירא לילך לפרעה, ולכן זכה להבטחה מה' יתברך שיבוא עימו יחד לפרעה ואם היה אומר לשון "לך" משמע שילך משה לבד, והקב"ה ישמור עליו מרחוק, לכן הדגישה התורה "בא" שהקב"ה יבוא יחד עימו אל פרעה, עד כאן.

ולכאורה דברים הללו צריכים ביאור. דהלא מלא כל הארץ כבודו וה' נמצא בכל מקום, וכשם שהוא כאן, כך באותו רגע ממש נמצא הוא במקום אחר. ואם כן כיצד ניתן לומר "בא אל פרעה" שפירושו - אני ואתה נלך יחד, ואילו "לך אל פרעה" פירושו שמשו ילך לבד, והלא הקב"ה נמצא גם ברגעים אלו ממש עימו אצל פרעה? וחשבתי לבאר בסייעתא דשמיא, כי הנה ישנן מספר דרגות התגלות של ה' יתברך בעולם. ישנה התגלות רגילה לכל הברואים, שהקב"ה מצוי ומשגיח עליהם ומנהיג ומחייה אותם בכל רגע, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה. וכל אדם המתבונן במעשי הבריאה, יוכל לראות עין בעין את הנהגת ה' יתברך עם ברואיו בכל פרט ועניין.

ומובא בירושלמי (שבועות פרק ט') מעשה ברשב"י זיע"א שנחבא במערת חרובין שלוש עשרה שנה, ולאחר שהעלה גופו חלודה, החליט לצאת וישב על פתח המערה. ראה ציד אחד שצד עופות ופרס מצודותיו ללוכדן, ואז שמע בת קול יוצאת ואומרת "דימוס" כלומר תנצל, ואכן כך היה ואותה ציפור לא נלכדה. אמר רשב"י - ציפור מבלעדי שמיא לא נלכדת, כל שכן אדם. דהיינו, הבין כי הוא יכול לצאת מן המערה ולא לפחד שייתפס, וכך היה. הרי לפנינו שהקב"ה משגיח על כל ברואיו בכל עת ובכל זמן והכל קצוב וגזור בגזירת עליון. זו למעשה ההשגחה הרגילה על כלל הברואים.

אולם ישנה דרגה מעולה יותר מזו שאליה צריך כל אדם וכל בן תורה לשאוף, לחוש ולהרגיש את הקב"ה בכל רגע ורגע על ידו בבחינת (תהילים קכ"א ה') "ה' צילך על יד ימינך". ובכל הרגעים והעיתים ואף בזמני צרה, על האדם להגיע להכרה ברורה ואמיתית שאבא שבשמים מלווה אותו. ועל כך אמר דוד המלך (שם כ"ג ד') "גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי". זוהי מדרגה נבחרת בירת שמים ואליה צריך לשאוף כל בן עלייה. וזה העניין גם לגבי משה רבנו ע"ה שרצה שהקב"ה ילווה אותו ממש, ויגיע לדרגה זו ש"ה צלך על יד ימינך", שיחוש היאך ה' יתברך מלווהו אל פרעה. ואת זאת הקב"ה הבטיחו שישגי.

חזק וברוך

מתחזקים באחוה וזוכים לברכה

ברשימת פרקי חיייהם של גדולי ישראל במהלך הדורות, בולטת במיוחד ההנהגה שחרטו גדולי התורה על דגלם את החשיבות של עניית אמן אחר ברכותיהם, ואת ההקפדה שהנחילו לדורות הבאים בנושא כה חשוב. להלן נציין כמה עובדות והנהגות מהם נלמד להתחזק בעניית אמן אחר כל ברכה וברכה.

רגיל היה הצדיק מחברון רבי משה מע"ש זצ"ל, לבקש מאת הבחורים שיאמרו ברכות השחר לידו בקול רם, כדי שיזכה לענות אמן. ומורגל היה בפיו: 'ברכה בלי אמן, כחצי ברכה נחשבת'. ('מפארי לב' עמ' קי"ח).

המשגיח מפוניבז' הגאון רבי ירוחם לוינשטיין זצ"ל, היה משכים לבוא לישיבה שעה ארוכה לפני התחלת תפילת שחרית. בישיבה היה בחור שנתבקש לומר לפניו כל בוקר את ברכות השחר כדי שיוכל לענות אמן אחר ברכותיו. ('עמוד היראה והעבודה' עמ' 67).

על הגה"צ רבי נתן וואכטפויגל זצ"ל מסופר שהיה זהיר בברכות בצורה מופלגת. הוא היה נוהג לומר ברכות השחר בקול, והקפיד שיהיה מי שיענה אמן על ברכותיו. היה מסיים 'הגומל חסדים טובים לעמו ישראל' בקול רם, פעם שאלוהו על כך ואמר 'זה כולל את הכל'. ('לקט רשימות בעניני תפילה' עמ' רה).

ומרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א, שמקפיד לעורר על כך במקלות שח פעם שכשנמצאים בעולם הזה אינם מבינים את חשיבות הדבר של אמן, שזה שוה מיליארדים מיליארדים, ולא מעריכים את זה, ואילו בעולם הבא כל אמן יעזור לו, ואם יחסר לו אמן כמה יחסר לו זה, ואף אמן אחד יכול להציל!

"פעם היו יהודים מקפידים מאד בעניית אמן, והיו מחפשים עוד אמן ועוד אמן, עד שהיו הולכים מאחד לאחד כדי לשמוע את הברכות ולענות אמן. וכך יש האומרים את ברכות השחר בקול כדי שיוכלו לענות אחריהם אמן, וזה דבר טוב מאוד שהם מזכים אחרים במצוות". ('קובץ קול התורה' נז. קח).

כך נבחר החתן

סיפור נפלא מובא ב'קובץ מעיינות השמחה' על אחד מנכדי בעל ה'תפארת שלמה', שניגש אל הרה"ק רבי שלמ"ק מזוועהיל זצ"ל ושאל אותו על שידוך לבתו שהגיעה לפרקה. נענה לו האדמו"ר שירד להתפלל ב'שטיבלאך' בשכונת בית ישראל, ויראה שם בחור העומד ומברך ברכות השחר לפני אדם אחר העומד ועונה אמן אחר ברכותיו, אותו בחור הוא הזיווג המיועד לבתו, ואכן כדבריו כן היה.

ועוד ממנהגי הצדיקים:

להרבי מסאסוב היתה זצ"ל תשוקה עזה ואהבה יתרה לענות אמן, והיה הולך בין המתפללים כדי לענות אמן אחר ברכותיהם. אירע פעם שאיחר בכמה דקות, וכשנכנס כבר היה הש"ץ באמצע ברכות השחר, על פני הרבי התפשט צער עמוק על שהפסיד הזדמנות אחת לענות כמה אמנים. גם בשנותיו האחרונות הקפיד שלא להפסיד כל הזדמנות לענות אמן, והיה מבקש מכל אחד ואחד שיזכו אותו בעניית אמן על ברכותיהם.

מנהגו בקודש של כ"ק מרן אדמו"ר ה'שפע חיים' מצאנז זצ"ל, היה לחלק בשולחנו פירות לקטנים, גם לקטנים ביותר ומברכים ועונה אחריהן אמן, והיה אצלו עבודת קודש מיוחדת.

בספר 'דרכי הלכה' מספר המחבר הגר"ח שמרלר שליט"א כי בשבת אחת כשהיה הרבי מוטל על ערש דוי ביסורים, לא חילק שיריים לאף אחד מן המסובים מגודל חולשתו ואמנם על חלוקת פירות לקטנים לא ויתר, וישב משך שעה ארוכה וענה אחריהם אמן.

מתורתו של אליהו הנביא זכור לטוב

שנאמר "ויעל הארבה על כל ארץ מצרים וגו' ויאכל את כל עשב הארץ" וגו'.

חושך מפני מה בא עליהם?

ברוך המקום ברוך הוא שאין לפניו משוא פנים. פושעים היו בישראל שלא היו רוצים לצאת באותה שעה, וכשהיה חושך למצרים ואורה לישראל מתו אותן הרשעים ונקברו, כדי שלא יאמרו המצריים כשם שהיתה בנו מגפה כך היה בהם.

בכוריהם מפני מה מתו?

מפני שאמר פרעה "בילדכן את העבריות וגו' אם בן הוא והמתן אותו" וגו', לולא רחמיו של הקב"ה אילו אמר אם בת היא והמתן אותה ואם בן הוא וחי, כבר נתמעטו שונאיהן של ישראל באותה שעה לפי שדרכו של איש לישא עשר נשים ולפרות ולרבות מהן והיו בניו מרובין, אבל אין דרכה של אשה שתנשא אפילו לשני בני אדם כאחת, וגם אינה מולדת יותר כשהיא נשאת לשנים יותר מאלו נשאת לאחד.

אבל המילדות לא עשו כן, שנאמר "ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים". וראה הקב"ה את מחשבות פרעה וחשב לו את הדבר כאלו נעשה.

מכאן אמרו חכמים עכו"ם נתפסין על דבר של מחשבה רעה אבל על הטובה עד שיעשה מעשה על ידיהן.

שחין מפני מה בא עליהם?

מפני ששמו את ישראל שמשים להחם להם חמין ולהצן להם צונן. ומה היו עושין באותה שעה? הולכין ונרחצין במים ונכנסו לתוך בתיהם בשמחה. לפיכך הביא הקב"ה עליהם שחין כדי שלא יוכלו ליגע במים, בין חמין בין צונן, שנאמר "ויקחו את פיח הכבשן וגו' ויזרוק אותו משה השמימה ויהי שחין אבעבעות פורח" וגו'.

ברד מפני מה בא עליהם?

מפני ששמו את ישראל נוטעי גנות ופרדסים וכל מיני אילנות, שלא יכנסו ישראל לתוך בתיהם שלא יפרו וירבו - לפיכך הביא הקב"ה עליהם את הברד ושבר כל הנטיעות שנטעו ישראל, שנאמר (תהלים ע"ח) "יהרג בברד גפנם" וגו', רק בארץ גשן מקום שהיו חונים ישראל לא היה ברד, שנאמר "ויך הברד בכל ארץ מצרים וגו' ואת כל עץ השדה שבר רק בארץ גושן לא היה ברד".

ארבה מפני מה בא עליהם?

מפני ששמו את ישראל זורעי חטים ושעורים ופול ועדשים וכל מיני קטניות, כדי שלא יכנסו ישראל אל בתיהם ושלא יפרו וירבו - לפיכך הביא הקב"ה עליהם את הארבה ואכל כל מה שזרעו ישראל

ערוב מפני מה בא עליהן?

מפני שהיו אומרים להם לישראל צאו והביאו לנו דובים ואריות והכניסו לבית מלחמתנו ונעשה בהן קניגאות כמו שאנו רוצים, כדי שיהיו ישראל במדברות החיצונות ושלא יכנסו לתוך בתיהם ויבאו זה אצל זה ויפרו וירבו - לפיכך הביא הקדוש ברוך הוא עליהן כל חיות רעות שבעולם עד שאמרו חטאנו, שנאמר "ויבא ערוב כבד ביתה פרעה" וגו'.

דבר מפני מה הביא עליהם?

מפני ששמו את ישראל רועי סוסים רועי חמורים וגמלים בקר וצאן, כדי שיהיו ישראל במדברות ושלא יכנסו לתוך בתיהם ויפרו וירבו - לפיכך בא עליהם דבר והרג כל מה שהיו ישראל רועים, שנאמר "הנה יד ה' הויה במקנך אשר בשדה בסוסים בחמורים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאד", עד שלא מצאו בהמה שירעו אותה.

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

הוא עדיין צעיר לימים

באחת משנות הרעב, שהתרגשו לבוא על העיר מוגאדור שידעה שנות רעב וסבל, בהם קיפחו רבים את חייהם, הגיע הצדיק כ"ק רבי חיים זיע"א למוגאדור, לבית הכנסת של רבי מאיר בן עטר, כשהוא עייף מן הדרך צמא ורעב ואין בתרמילו לחם לאכול ומים לשתות. בעודו יושב בבית הכנסת חטפה אותו תנומה, ראשו נשמת אט ונרדם.

באותה שעה ממש ישן על מיטתו הנוחה, הגביר הגדול רבי מאיר פינטו, מחשובי העיר מוגאדור ומפרנסיה. ובחלומו נגלו אליו שני צדיקים: הקדוש רבי שלמה פינטו זיע"א, אביו של כ"ק רבי חיים, ורבי משה טאחוני זצ"ל. שני הצדיקים החלו להוכיח אותו על כך, שהוא ישן עתה על מיטתו בחדר משכבו, ואילו רבי חיים פינטו נרדם בבית הכנסת ונפשו רעבה וצמאה. "דע לך - אמרו לו השנים - הוא עדיין צעיר לימים, אך אור גדול יצא ממנו ברבות הימים. ועתה קום לך מיד וקחהו אל ביתך וקח לו רב שילמדו תורה".

שני הצדיקים נגלו גם לכ"ק רבי חיים בבית הכנסת, והודיעו לו, כי עוד מעט קט יבוא אליו רבי מאיר פינטו, ועליו ללכת עמו וללמוד אצלו תורה. כדי לאמת את דבר החלום העירו אותו הצדיקים משנתו ועמדו לפניו בהקיץ ממש, ואף בירכו אותו ונתנו לו יד לשלום.

רבי מאיר פינטו נחרד משנתו, ויצא מיד מביתו לבית הכנסת כדי לחפש אחר רבי חיים זיע"א. הוא הגיע לבית הכנסת ונקש על הדלת. "מי שם?" - שאל רבי חיים מאחורי הדלת. "אני, מאיר פינטו" - השיב האיש. אמר לו רבי חיים: "תגיד את המזמור ויהי נועם, ואז אדע כי אתה הוא זה ולא אדם אחר מהסטרא אחרא" (וכל זאת לפי שהשדים מפחדים מהמזמור "ויהי נועם").

רבי מאיר פינטו אמר את כל המזמור, ואז הכניסו כ"ק רבי חיים לבית הכנסת וסיפר לו, כי אביו רבי שלמה נגלה אליו בהקיץ וסיפר לו הכל. צמרמורת חלפה בגופו של רבי מאיר פינטו, כששמע את הדברים. הוא נטל עמו את כ"ק רבי חיים זיע"א, הובילו לביתו, ומשם לקחו כל יום ללמוד תורה אצל הגאון הצדיק רבי יעקב ביבאס זיע"א שם עסק בתורה, עד שנעשה לגדול בישראל.